

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A DEBRECZENI BALOLDALI PÁRT KOZLÓNYA.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési árak:

Helyben és postán küldve. Egy évre 10 ft - kr. 1/2, évre 2 ft 50 kr. Fél évre 5 - . . . Egyes szám 10 -

Hirdetési díj:

Órhaszóba petitorált 5 kr. Nagyból terjedelmű, mint azelőtt több iseből hirdetések, alk. szerint a legolcsóbb árért.

Olaszország királya Bécsben.

Ha a polgárisodás, a művelődés szelleme oly óriási előhaladásokat nem tenne, mint ezt korunkban tapasztaljuk...

Az az adás harcz, azon óriási gyűlölet, mely - Olaszország uralmát - Bécs és Piemont intéző körébe befészkelte magát...

Az országok uralmát kizárta egymásnak, vidáman ölelkeznek.

S a népek a vendégszeretet békés olajágával kezik üdvözlők a „leglovagiasabb király”-t.

Nem rejlik-e lappangó fájdalom az üdvözölő sokaság keblében, midőn az idegen koronás fő közönségre sietnek...

Álljunk meg mi is távolabbról, a nagyszerű esemény fejlődésénél, melyben Olaszország királyának fényes fogadtatása látsza a főszerepet!

Koronás főket üdvözölni, dícséretkel halmozni el: könnyű és megszokott dolog.

A bizelők ezrei kifogyhatlanok a koronás fők dícsőítésében; - midőn a nép körében ragyogó éretyek csak saját fényüktől tündökölnek.

Mi magyarok nemcsak az egyesült nagy Olaszország képviselőjét üdvözöljük Viktor Emmánuelben, ki népei szabadságserzetét fényes diadalra vezette...

Hanem a legtróbb rokonszenv szálaival fűzzük át az ő lovagias lényét, a ki száműzött honfitársaink a k. már akkor, midőn még nem volt az egyesült nagy Olaszország hatalmas fejedelme, csak Piemont királya, enyhélet adott; befogadta s ápolta a hontalankokat, és nem engedte vétkes közönyösség áldozatul esni az édes honszerelmet!

Az emberiség, a honszerelm, a szabadság, a műveltség nemtői fonnak koszonat a koronás főre, ki a szenvedés, az üldözött honfiakat, a zsarnokság bárdja elől futó hősöket - törött kardjukkal kezükben - általma alá vette, és vigaszt, baráti, testvéri szót, életet adott a számítottaknak.

Magyarország halája a távolból, üdvözlete lelke mélyéből... bizonyosan versenyez - a bécsi fogadási szertartások értékével!

A történelem nemtője az örökkévalóság halhatlan emlékébe véste be az olasz király nagylelkűségének nyilatkozatát Magyarország üldözött fiaí irányában!

Öszinte köszönetünket, keblünk buzgó fohását az olasz királyért s az olasz népért - küldjük mi a demokratsa királynak!

TÁRCZA.

SZÜLETÉS ÉS MŰVELTSÉG

Regény négy kötetben. Irta Schwarz Maria Zoéna. Negyedik rész.

(Folytatás)

Igen, miután nem ajándékozta meg azzal. Ő a gróf viselőtől panaszkodik, zavarognak és sziveltelennek tartja őt. Mit tett ön, hogy más legyen? Semmit. Hibákat keresett volna, holott ön magában kellett volna azok után kutatnia.

Mielőtt Enfrid visszavonulhat volna, az ajtó függönyök szétváltak és Gabriella a küszöbön állott.

Egy másodpercig állva maradt, aztán a függönyöket hirtelen összevonta maga mögött, s csendes hangon így szólott: - Kérem, engedje meg, hogy a gróf úrral pár szót szólhassak.

Gabriella gyorsan keresztül ment a szobában a grófnő kis termébe.

Egy pár pillanatig Enfrid nem tudott határozni, vajon kövesse-e, hanem végre győzött a kíváncsiság: ugyan mit akar mondani?

Kiment ő is a terembe. A gróf ur a grófnőhöz szándékozott menni, mondá Gabriella. Eadezem, hagyja őt egyedül! Szüksége van rá. Kedélye oly izgatott!

S melegen üdvözöljük őt távolról is, a szabadság s testvériség nevében!

A király megőszítette Ivackovicz Prokop aradi püspöknek gör. kat. román érseket és metropolitát történt megválasztását.

A főváros biztonsága érdekében Thaisz főkapitány a hírlapírókat érkezőkora hivta meg saját szállására.

Trefort közoktatási ügyér ismét bebizonyítja, hogy ő - a papok és leghebbebb úszály hordója. Kassa város elemi iskolái épületéből egy tantermet adott a Miskolczi óda költőzetett állami tanítóképződe részére - használatul. De a kassai püspök kath. képezlet alapított, s elfoglalt a város épületéből négy tantermet. A város püspökének felmondja a tantermetek, s ez - Treforthoz szalad. S a szerencsétlen közoktatási ügyér az igazság és a jogosság ellenében a város tantermetek a kath. felek kezében továbbra is meghagyni rendelt. Meddig folytatja még Trefort az ilyen önkénykedéseket? A kormányzatnak kellene azt szűgyenelni, hogy ily embert megtűr a miniszteri széken.

A legfőbb ítélesek Szentó Miklós ügyvédjelölt körül állali halálra ítéltetését - helybe hagyta. Szentó - mit tudjuk - főnökét ölte meg, s annak gazdasszonyát is megsebesíté.

A „Közlöny” „Közlöny” dekaprti lap, 13 éves fennállása után, a hó végével meg fog szűnni.

Egy tisztí parancsot közölnek a lapok Pongrácz honvédtábornoktól, s az végzetésére a mohácsi ostroma évétől utoljára p. j. aug. 29 én adott ki. E parancs oda látszik irányozva lenni, hogy a honvedtisztek ne gondolkodjanak, hanem vakon engedelmeskedjenek annak, a kinek egy csillag többje van. S az ily „felsőbbeg-tetteiről semmi körülményben bírálóg nyilatkozni nem szabad. Felhívást minden tiszt, hogy vigyázzon erre, s ha valahol ilyet észrevesz, azt írja be. Így nevelik honvédségünkben az önéretet. Bach és Schmerling korában, s akkor, midőn kötéllét fogták a „parasztok” közül az - önkénteseket, megjárta az ily parancs, de most az általános hadkötelezettség korában a nemzeti honvédségre - lealázó.

A horvát országgyűlés tegnap ülésén az 1873. költségvetés harmadik felolvasásában is elfogadtatott.

A horvát miniszter kiléte még nincs eldöntve. Pejačević ezt az ügyrelelők rendelkezésére bocsátá. Szlávi ezt is valószínűleg elintézi Bécsben, honnan hétfőn jön haza. Banjalukáról írják, hogy a török kormányzó által megbízott osztrák magyar s tud. bevonta a zászlót, (mely valószínűleg sárga-fekete volt,) s Andrássy által Bécsbe hivattott.

Az osztrák koronatarományok választási ok. 10. - okt - 30 ig fognak megajtni.

Csikago-vasos (Északamerikában), 2 évvel ezelőt északnyugoti részében legett, f. hó 17 én ismét tűzvesz mártalékává lett. Ezuttal a délkeleti rész égett porrá.

Az olasz király, Viktor Emánuel tegnapelőtt az operaházat tekinté meg, s alkalommal a „Romeo és Julia” opera került elő.

On tehát reméli, hogy kérését teljesíteni fogom? - Igen, ha az ellenség kér, a lovagiaság parancsolja e kérelem teljesítését. Tudom, hogy a gróf ur ezzel egyetértőleg fog cselekedni.

Gabriella távozni akart. - On elmegy, mielőtt ígéretomat bírná, hogy kérelmét teljesítenem? - Gróf ur, én nem tartom azt szükségesnek. Ön sokkal inkább fő ur, minthogy nemes ember ne legyen egy nő iránt.

Itt az ön kéréséről van szó. - Ó őrrete. És ezért voltam biztos, hogy nem használnál eszedem. - Legyen! De mielőtt távozik, engedjen meg egy kérdést intéznem önökh: ha az ön helyzetemben volna, s egy ily levelet én helyzetemben volna, s egy ily levelet ma kapna, - s átadta azon levelet, melyet ma reggel kapott - mily feleletet adna nekem? - Egy kocsit, mely a meghatározott nappon az elbocsátott nevelőnő oda vinné, a hova ez menni akar.

Valóban esodaltok, hogy az én és ön gondolatai soha sem találkoznak, hanem mindig különböző uton haladnak. En egyszerű megmondtam, utolsó decemberben szabadsággal megegyeztem, az idő előtt elhagyhattam a szobámból. - Az ajtó felé tekintett s mormogá: - Most én maradtam győztes, te hajhatatlan nő.

Enfrid egy pamlagra vetette magát, s gondolatokba mélyedt.

Holnap reggel nagy hadiszemle, melyben több mint 30000 katoná fog résztvenni. Ete az olasz király el fog utazni Bécstől, előzőleg azonban megnézi a közkiállítási lövésznyt. (Lásd közkiállítási rovatunkat.)

A debreczeni ref. egyház nőnevelőjeéről.

A debreczeni ref. egyház előjárásába látván, hogy az 1859. évben általa felállított felsőbb leányiskola nem elégséges arra, hogy annyi ismeret közölthessék a tudományos kiképezést ohajó leányokkal, mennyire korunkban minden művelő nőnek szüksége van: tapasztalván egyeztetéssel, hogy a magánúton vételek önfentartási tekintetből, hódolni kéntelenek a szűkek, gyakorta hibás szeszélyeinek s az uralgó korszellemnek, csak felültes kiképezést adnak, az alapos oktatást és a valódi nevelést meg nem közöltek: elhatározta az 1872 ik évben nyolcz osztályú nőnevelő felállítását az egyház felügyelete alatt; és azt azon év november havában berendezve, ünnepelesen megnyitotta.

Az egyházi előjárásnak czélja volt oly nevelést adni a tanulói vágyó leányoknak, mely azok jövőjét biztosítsa, s képessé tegye őket, a nemzeti szellemi és anyagi törekvéseinek hasznos tényezőivé lenni. Ez okból azon alapigazsa ott tarva szem előtt, hogy „korunkban csak azon nemzetnek van biztos jövője, mely komolyan törekszik az általános műveltség szívonálatra emelkedni s azon előre haladni”, - az intézet egyik feladatának tűzte, a növendékeket világos öntudatra ébresztetni, a gondolkodó és ítélt tehetőségét egy fejleszteni, hogy a növendék képes legyen az előző művelőköt következőkényeket találni ki, az okokat és hatás, a czél és eszköz összefüggéséből sok tételt önmagától felállítani. Mert csak ily tanítási mód által eszközölhető, hogy a növendékek, a kor-követelte tudomány és ismeret nagy önmegát a gyakorlati készlet: séget elsajátítsák s a műveltség magasabb színvonalára emelkedjenek.

A tudományok oktatását, melynek czélja az ismeretek közlése, semmiesetre nem választó el a jellemképzést és az erkölcsök fejlesztését, nemesebbé.

Intézetünk második feladata tehát a czél szeri nevelésről a legalkalmasabb eszközökön, egész erővel em munkálni, hogy a tisztá vallásosság s erkölcsiség, családiaság és hazaszeretet a legbiztosabban előressé. Nemes kötelességét teljesíti a ref. egyházi előjárás, midőn az intézetet saját hittekezeti leányai számára felállította; Debreczen város lakosságát jellemző testvéri szeretetnek legeszebb bizonyíték adta, midőn a saját intézetet megnyitotta minden vallásfelekezeti növendéknek, minden melkes díj felmentése nélkül.

Hogy valódi szükségét pótol ezen intézet, melynek Debreczen és vidéke leányainak kiképezéséhez magasabb hivatala van; bizonyítja az, hogy már az első évben 128 növendékek diácsolhatók, mely szám a kezdetnél igen tiszteletre méltó.

A fentemlített czélt szem előtt tartva nyílik meg az intézet ismét f. év. okt. 6-án első napján; az intézetbe felvételt minden leány, vallás és rangkülönbség nélkül, ki a 6. élet évét betöltötte. Kik más iskolából lépnek az intézetbe, kötelesek a bevértett tanévéről bizonyítványt hozni, annak nem léteben felvételt vizsgát tenni.

A felvétel rendszeren október és március hónapok elején történik. Kik az utolsó félév közepén jönnek, azon osztályt ismételik, melyet már bevértettek, hogy a német nyelv eleminek begyakorlására több időt fordíthassanak s a képességöknek megfelelő osztályra előkészíthessenek.

A tandíj évenként 30 o. ért. forint, a kezdőknek 20 o. ért. forint, mely összeg félévenként előre fizetendő. Ha valamely növendék időközben kilép az intézetből, az illető a félévi díjat egészen tartoztatja. Ezen díjért oktatást nyernék a növendékek a rendszer tantergyakban u. m. vallás, magyar-német nyelv, természetrajz, természet-

tan, számtan, földrajz, történelem, szépirás, rajz, ének, női tan, női munkák. A francia nyelv tanítását külön füzetendő havonként 2 o. ért. forint. A táncz, zene szintén külön díjazatik.

Miután a következő évre sikerült megnyerni Kovács Lajos, Somogyi Pál képzett tanárokat, Krisztián Alajos reáliskolai tanár közreműködését, - az idegen nyelvek tanítása és annak begyakorlására szűletett német és szűletett francia okleveles nevelőnőket sikerült nyerni, teljes reményem van, hogy a jövő iskolai évben a nagyérdemű közönség vákarságának a lehetőségek megfelelőend az intézet, a tulajdonképeni nevelést és a női munkák vezetését, a szakképzéséről már eléggé ismeretes ösv. Tanczos Istvánné asszony vezetésénél.

As intézetben fentlétők növendékek is vétettek fel évenként 300 o. o. ért. díjért, mely összeg félévenként előre fizetendő; ezért nyernék az intézetben tisztá, egészséges lakosbát, reggel kávét egy szemlével, délelőn négy tál ételt, uzsonnára egy szűlet kenyéret a gyümölcsöt, vacsorára két tálét, mosást, tanítást minden tantárgyban. (A táncz és zene külön díjazatik.) A nevelőnők folytonosan velők maradnak, köztük élszának is.

Nevelési szabályok: Isten félelme, a bölcsesség kezdete. Engedelmeség a legfőbb gyermeki kötelesség. Munkáság az élet fűszere. Rend a dolgoknak lelke. „Szeressétek egymást, mint egy atyának gyermekeit.”

Ezen alapelvökből kiindulva, ezen intézetben szigorúan követeltetik: 1. Hogy minden növendék a maga hittekezetiének nekis katekizmusát tanulja, hanem az isteni tisztelést is legalább vasárnap és ünnepeken megjelenjen. - Magaviseletheből a jámbor kedély és tiszta szív láttaság, hogy magát a fiuom erkölcs és illemlhez, szérséghez, testvéri szeretethez, engedelmeséghez, szorgalom és rendezet már jó korán szoktassa.

2. Hogy a kibibott lelkét annak idejében elvegyezze, mert minden napnak megvan a maga terbe. Mindenki köteles a tanórán előadott tárgyakat alaposan és jól betanulni, az írásbeli gyakorlatot gondosan elkészíteni s a tanórára leközlés hozni. Mert az iskolába járásnak csak akkor lehet kívánt eredménye.

3. Az előadások szükséges könyvekben, iratokon kívül más tárgyakat iskolába hozni nem szabad. Az előadás végével pedig köteles könyveit, iratát összeszedni s magával vinni, vagy a padfölköz beakalni.

4. Minden növendék köteles az iskolában rendszeren feljárni, a félévi előadásra szűkege könyveivel és füzetekkel ellátva. A ki tanórát mulaszt, köteles szűleltől, vagy más felügyelőtől bizonyítványt hozni s a mulasztást igazolni.

5. Testvéri szeretet s ebből kifolyólag, békesség, nyájosság, egyetértés szigorúan követeltetik. Ha netalan fordulnak elő sértések, akkor köteles a sértett fél panaszt tenni az igazgatósnál, hal az igaz félének elégtételt adatik; de az önbíráskodás, mint nevelésellenes, a legszörűbben tiltatik. Általában tekintse minden növendék a másikat egy, mint testvért, viseltessék iránta nyájassággal s szeretettel.

Kelt Debreczenben, szept. 18-án 1873. Dr. Palay Miklós, ideiglenes igazgató.

több száz község van olyan, hol orvos nincs. Az aratás silány volt. Nincs annyi termés, hogy a lakosság évi szükségletére elég legyen, s a pénz ügyér rendeltetésből az adóbeállítás (executio) foly. Alispán küldöttséget kér kinevezni a községi orvos állomásra s az inség enyhítése ügyében.

Mindkét tárgyban ki is küldetett a bizottság, előbbre Nagy József, utóbbra Doboz Miklós elnökléte alatt. A közmunkaváltás beosztásának ügyében szintén bizottság küldetett ki.

Ugrai segédszolgabíróvá Beliczai Sándor választott meg.

A költségelőirányzat 162,587 ft. 17 krt tesz. A tiszti fizetésfelelősről már indítvány mellőztetett.

Az adók behajtása s az adóvégrehajtók felállításának ügyében kibocsátott miniszteri rendeletre felirat küldték, hogy mely részletes intézkedést kíván a miniszter?

Közlek. ügyér a Bihar-székeslyed margitai utvonatra 4000, az édes kőszegre 2000 fut utalványozott.

Ezek voltak a fontosabb tárgyak.

A bécsi közkiállításról.

Tenapelőtt 41,436 ember volt a közkiállítási tere, mi alan onnan magyarizható meg, hogy ez alkalommal az olasz királyt várták oda, ki déli 11 órákor csakugyan meg is érkezett. Kiséretében volt 2 minisztere, Minghetti és Visconti-Venosta, a magyar király, Tura Tascio herczeg s több udvari személy.

A menetet egy előlvas nyitotta meg; utána udvari hintókban az olasz fejedelmek; minisztere stb. A császári pavillon előtt Andrássy miniszter, Ohlmeucci s több herczeg fogadta őket s rövid szavakban üdvözölte. A két fejedelm midűn megköszönték, megnézte az olasz, magyar osztályt, majd a kiállításhoz mentek s innen visszatértek a császári várba.

A kiállítási ünepi bizottság tegnap osztolt fel. Ennek összes költsége 3218 ft. 22 krttá meg.

Holnap, az az vasárnap délután 2 órákor lesz a sokszor említett kiállítási lövészny első futása.

ÜDONSÁGOK.

* Az előfizetési díjak melöbb beküldésére kerjük olvasónkat! A ref. egyházi tanács holnap d. e. 10 órákor ülést tart saját tanácsstermben. Tárgyai: Jelenés a Rakóczyharag újra öntése tárgyában. Molnár Péter szemléke iránti indoklás. Vecsey Imre ur és neje alapítvány. Iskolai ügyek, egyéb folyó tárgyak.

* Szintarszultatnak Nagyváradon tartandó előadására, az ottani városi közzgylet 6 évre ismét megadta az engedélyt De oly feltételekhez kötötte azt, melyek szűnyegyetünk által aligha elfogadhatnának. Jelen a szintarszultat nézve azon követelés formáltak, hogy ez Váradra átmenetelkor ugyanazon tagokból álljon, a kikből állt; az a minek keresztülvitele sokszor épen fizikai lehetetlenség; továbbá kikötötték azon esetre, ha Váradon állandó vagy ideiglenes szűnyeg építetik, a N-Váradon tartandó előadások idejének meghatározásáról rendelkezés is, ami körülbelül azt teszi, hogy szintarszultatunk telen is tartson Váradon előadásokat; s a mi a debreczeni szűnyegyet megzavarja; ezenkívül a helyi diák megállapítására is nagyobb befolyás szándékolatik gyakorlatilag, mint eddig, sat. Ha elfogadjuk, hogy szintarszultatunknak Nagyváradra átmenetelkor díszinténeink megöröklés által tetemes kárral jár, s mid tavaly, mid az idén pénzhiány hiány mutatkozott, a mit egy edűl a debreczeni ügygyelet kénytelen viselni, nincs más, mint lemondani a N-Váradon tartandó előadásokról.

Legszűbb bizonyítványait adta annak, hogy Gabriella szavai szűre vette, s este-kint, ha elváltak, megnyerő mosolyal szokta kérdezni: - Meg van velem elgedve, kedves barátnóm? - El vagyok ragadtatva, viszonzá Gabriella, s megszorította kezét.

Lília megváltozott viselése az 6 müve, gondola Enfrid, midőn egy békés napon né-jének jó éjt mondott, s kezét megsokolta. A gróf október végével rövid utat tett L-bé.

Midőn pár nap múlva visszatért, csaknem vidor kedélyben volt, tréfált és nevetett. Ez utóbbi oly ritkán történt, hogy maga a eselődés, mely tölszolgáit, esodálkozott látszott.

Holnap idegeinek jönnek, mondá a gróf Liliának. H-skoia tábornok egy pár napra ide ikerkezett. Egy ifja francziát hoz magával, kit nekem s Molnár kissaszony-nak be akar mutatni. Ezekivil eljönnek még E. báró, V. gróf s többen, kiknek neveit ud-hallgatom, mert meg akarunk lépni. Az ud-varmesternök rendeletet adtam, ezeknek látogatása és elfogadása iránt.

Enfrid egy pamlagra vetette magát, s gondolatokba mélyedt.

Ezen a terem megtelt. Első tárgy az alispáni jelentés volt. Jeli ez a kolerát, s a rozsz aratási eredményt. Matyegy 11 ezeren este-k a járványt áldoztatá a járvány áll-gyében: 41 orvos működött, a járvány által-sajítottak részére 3487 ft. gyűlt. A megyében

Igen! - Oly kevés bátorsága van, hogy néhány hétig nem bírja kiállani a csatát? Enfrid visszavezette a terembe, s betette az ajtót.

Bűszkeségen tiltja azt. - És esetben rögtön ki kell fejeznem nom előtt nem helyeslésemet a fölött, hogy ily laza fölletelek alatt fogadott tanítónő leányom számára, hogy ez elhagyja állását a mikor akarja.

Ha a grófnő más feltételek alatt fogadott volna el, akkor a gróf ur sem bocsát-hatott volna el. - Az meglehet, hanem mégis nóm a hibás, a miért oly rosszul rendelkezett, hogy Elvira most több hétig nevelőnő nélkül maradt.

Enfrid a szoba ajtó fölé fordult. Gabriella belátta a szükségességet, hogy Lília magánosan megnyugtassa benőjét s hely-zetét átgondolja. Kiseb bossus hangon mondá tehát: - A grófnő sok keletelenségeinek voltam már oka, nem akarom, hogy még több legyen. Maradok utolsó decemberig.

Enfrid hirtelen megfordult. Gabriella ki-sietett a szobából. Az ajtó felé tekintett s mormogá: - Most én maradtam győztes, te hajhatatlan nő.

Enfrid egy pamlagra vetette magát, s gondolatokba mélyedt.

Enfrid egy pamlagra vetette magát, s gondolatokba mélyedt.

Enfrid egy pamlagra vetette magát, s gondolatokba mélyedt.

Enfrid egy pamlagra vetette magát, s gondolatokba mélyedt.

ok, ki az államtól bü... résének azon réséit, mi... rtozik az állama rendel... díjra, míg az inség... 00 frton felül való r... papág kezén levő ál... az a rendelkezése, nek 3/4 része közzora... ap jövedelmének azon... rot meghaladjá, orszá... fordítások; s mint... szágok katolikus fő... pedig nőtelenség, la... kényelmes, 3000 fo... hának addig, míg az... sőt azután is. ből magyar bankjegyi... denentű elfogadtatnak... asha tétele által sen... meg, az állam se... széma túlságos nagy... bocsátások el... ar sokat megkímél... adások tetemesen ke... hájtása, hogy az ál... ekek meg. Legyen a... magyar hazánk. Ha... rtek nagy szeű re... moszatotként gaz... foztatási rendelt... nek; - egébb, mind a hon... cselekedtek. Nem magával vihet, szükség esetén kez... s délkelti vidékek... román és szerb igr... zeket s lázítják a... kátanak baba, nehgy... integrátása elleni me... mellett nem szükség... bánti; a bevételt és... bánti, szóval a nem... (stb.)

559 2-3

